

Medirytina

Dobytie Nových Zámkov Turkami v roku 1663

Dobytie Nových Zámkov Turkami, najväčšej protitureckej pevnosti na našom území na ceste k Viedni, bolo udalosťou celoeurópskeho významu. Nečakaná a náhla strata pevnosti vyvolala veľké zdesenie, a bola správou, ktorá rýchlo zaplavila predovšetkým západoeurópsku tlač. A to nielen v podobe písma, ale aj obrazu. Významné politické a vojenské udalosti názorne podané na rytinách boli vďačnými predchodcami dnešných spravodajstiev.

Neuhaüsel sa tak rýchlo stal veľmi frekventovaným aj známym menom aj na Západe a dostalo sa mu dotedy nevidanej pozornosti. Na druhej strane - aj zachované zobrazenia dobytia našej pevnosti Turkami v roku 1663 sa spájajú s menami predovšetkým západoeurópskych umelcov – rytcov. Vystavená medirytina je spojená s menom norimberského vydavateľa, majiteľa kníhkupectva aj obchodu s umeleckými predmetmi, a veľmi pravdepodobne aj rytca Paula FÜRSTA (1608-1666). Táto, údajne jeho, ilustrácia sa objavila v jednej knihe o tureckých výpravách v Európe.

Témou rytiny je obliehanie a zároveň dobytie Nových Zámkov Turkami v roku 1663. Mohli by sme povedať, že je to súhrnný dokumentárny obraz dobytia pevnosti. Ľavá strana obrázku je venovaná jednak strategickému rozloženiu aj bližšie menovaných tureckých vojenských

oddielov okolo obkľúčenej pevnosti. Na druhej strane jasne zobrazuje aj samotný priebeh obliehania pevnosti, verne dokumentujúc, odkiaľ a z akého uhla sa strieľalo na najmenej chránené bašty pevnosti, na Českú, Ernestovu a Cisársku.

Pravá strana obrázku je v deji o čosi ďalej, keďže na nej vojsko hradného kapitána Adama Forgáča (Forgách) opúšťa pevnosť pod zástavami Ostrihomskou bránou. V ľavom dolnom rohu rytiny sa nachádza časť dobovej mapy, ktorá má uľahčiť verejnosti lokalizáciu celého deja. Legenda v nemeckom jazyku, teda presnejšie vysvetlenie k označeným objektom na rytine, orámovaná v pravom hornom rohu rytiny uvádza medzi inými aj mlyn (D), neďaleko od neho zlomený kamenný most (E), ako aj miesto pred postihnutými baštami, ktoré sa malo naplniť zemou. Na samotnom teritóriu pevnosti je označený katolícky kostol (Q), reformovaný kostol (R), kostol a kláštor františkánov (S), palác kapitána pevnosti (P), dokonca aj budova pre zajatých Turkov (O). V ľavom dolnom rohu rytiny, v bezpečnej vzdialenosti od tureckých stanov, vynikajú väčšie postavy oddielu cisárskeho vojska. Sú to len neodmysliteľné súčasti rytín – takmer povinné figurálne zobrazenia na spestrenie obrazu, alebo to môžeme chápať aj ako symbolické zobrazenie Montecuccoliho vojska, ktoré sa k obliehanej pevnosti ani nepriblížilo?